

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Tertium testimonium ex illis verbis Psalmi 71. Descendet sicut pluuia in vellus, & sicut stillicidia stillantia super terram, Sectio VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

visus est & mihi, ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quonia
 ma persecutus sum Ecclesiam Dei. Vide, inquit Chrysostr. extenuandi verbis quam large sit visus:
 Visus est, inquit, mihi veluti abortiuus, minimo Apostolorum, & ipso nomine Apostoli indigno:
 neque his est contentus: ne enim verbis humilissimum videretur, causas etiam, & rationes ad-
 ducit, quod abortiuus quidem sit, quia Iesum postremus vidit, quod Apostoli nomine indignus,
 quia se Ecclesia persecutus. itaque vult Chrysostr. Paulum ad perfectissimum illum humili-
 tatis gradum ascendisse ex eo, quod conatus fuerit efficacibus rationibus persuade-
 re aliis se minimum esse Apost. & Apostoli nomine indignum: idem que repetit in
 coment. super c. 1. epist. ad Galatas. Paulus, inquit, abortiuum se appellat, & omnium
 peccatorum primum, & minimus Apostolorum, & huius honore non minus indignus, atque haec
 dicebat, cum plus omnibus laborasset: quod quidem praecipuum est modestiae argumen-
 tum. Etenim cum is, qui sibi nullius bonae rei conscius est, submissum de se ipso lo-
 quitur, prudens est, non modestus: at qui post tot emeritas coronas talia loquitur,
 ille nouit, quid sit modestia. Atque haec sunt rationes praecipuae, quibus permota
 fuit Virgo sanctissima ad legem purificationis: qua minimè tenebatur, obseruanda.

Pauli facun-
 dia in se ex-
 tenuando.

Tertium testimonium ex illis verbis Psalmi 71. Descendet sicut pluuia in
 vellus, & sicut stillicidia stillantia super terram,

SECTIO VII.

Antequam ad huius loci expositionem, confirmationemque ex eo illibata
 integritatis sanctissimae Deiparae accedamus, praemittenda sunt nonnulla,
 quae ad vim probationis explicandam, & alia, quae postea dicturi sumus, intelli-
 genda non parum pertinent. Primum igitur est aduertendum in fine huius Psalmi
 haberi haec verba: *Complerae sunt*, seu, *defecerunt orationes David filij Iesse*: quae
 sanè non ad titulum Psalmi sequentis, vt D. Ambros. Cassiodor. Mag. sentent. &
 alij in comment. super Psal. 72. existimarunt: referenda sunt, sed ad finem praee-
 dentis Psalmi hoc est, 71. quem habemus praemanibus, spectant: quemadmodum
 docet D. Hieron. Ex his verò minimè eliciendum est nullius Psalmi eorum, qui
 sequuntur, Dauidem auctorem esse, cum Psalmum 109. negari non possit fuisse
 à Dauide compositum: siquidem eum Dauidis nomine citauit Christus loquens
 cum Pharisaeis Matth. 22. *Nonne, inquit, Dauid in spiritu vocat Christum Dominum*
dicens: Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis: Non igitur idcirco hic
 Psalmus illis verbis concluditur, quod nullus Psalmus ex sequentibus Dauidem
 auctorem habeat: quare in eius clausula afferenda ratione laborant fere inter-
 pretes. Enim verò sunt, qui existiment propterea dici: *Complerae sunt orationes*
David: quoniam hic Psalmus fuit postremus eorum, quos Dauid composuit,
 tamen non sit vltimus ordine, nec enim omnes Psalmos eum nunc inter se or-
 dinem in libro Psalmorum seruare, quem primum tenuerunt, & quo fuerunt à
 Dauide compositi: sed cum sparsi essent, collectos fuisse, ac sine pristino ordi-
 ne distributos: itaque hunc Psalmum vltimum esse eorum, quos Dauid conscri-
 psit, & quasi testamento Salomoni filio reliquit: quam sententiam secutus est
 Caiet. & Geneb. eamque putat probabilem Titelm. Ceterum Euthym. &
 alij non faciunt hunc Psalmum postremum eorum, quos Dauid composuit: tunc
 verò verba illa: *Complerae sunt orationes David*: variè interpretantur. Nam Euthym.
 eum vult esse sensum, vt non dicantur completi Psalmi Dauidis, sed completae
 orationes, seu hymni Dauidis, id est, illi tantum Psalmi, quos ipsemet tanquam

Psal. 71. 20.

D. Hieron.

Matth. 22. 45.

Eueritne
 Psal. 71. po-
 strimum eo-
 rum, quos
 Dauid com-
 posuit.

Caietanus
 Genebrard.
 Titelm.
 Euthymus.

hymnos, & laudes Dei per seipsum in sua cithara cantabat: nam qui sequuntur, non ipse, inquit, cecinit, sed vel Alph. cantorum Principi, vel aliis cantoribus dedit decantandos. Flaminius aliam excogitavit rationem, idcirco videlicet eam clausulam appositam fuisse, non quod fuerit ultimus Psalmus Davidis, sed quia aliquot psalmi, qui statim sequuntur, non sunt Davidis, atque adeo præcedentes omnes, qui Davidis omnino censentur, & continuata serie positi fuerunt, e completi, & finiti dicantur. Alij quos sequitur Titelm. dicunt sentum esse, completas fuisse orationes Davidis, quoniam hoc Psalmo complexus est David omnia, quæ in reliquis omnibus Psalmis optabat, atque à Deo postulabat. Cum enim Psalmorum omnium finis sit Rex Messias, eiusque adventus, & regnum merito, inquit, dicuntur completæ orationes, preces, ac vota Davidis in eo Psalmo, in quo elegantissimis, & magnificentissimis verbis de Messia adventu, amplitudine, atque splendore, florētissimoque imperio, & principatu discribit. Res est omnino incerta nec potest facile definiri.

II. Secundo: Sciendum est inscriptionem Psalmi esse Salomoni, vel in Salomonem: quod non ita est accipiendum, ut Salomon huius Psalmi auctor fuerit, cum ex citatis verbis, quæ in fine eius adhibentur. Completa sunt orationes David, manifestum sit cum fuisse à Davide compositum. Et quidem Cornel. Iansen. more suo existimat, idcirco inscriptum esse Salomoni, quoniam ad literam David in eius compositione ad Salomonem filium respexit, in typum tamen Messia: id quod

Corn. Iansen.

Psal. 71.

ad literam

ad Messiam

pertinet, non

ad Salomonem.

Tertullian.

Cassiod.

Caiet.

Paraphrast.

nulla ratione dicendum putamus, sed potius ad literam sermonem esse de Rege Messia: itaque nomen Salomonis hoc loco non propriè accipiendum pro Salomone Davidis filio, ut egregiè docent. Theodoret. Cassiod. Caiet. & alij, sed pro epitheto Regis Messia: secundum nominis etymon: idem enim est Salomon, atque pacificus, ut inscriptio ea sit, Pacifico, hoc est, Regi Messia. Nam quod Psalmus ad literam ad Messiam pertineat, non verò mysticè sub figura Salomonis, intellexit vel ipse Paraphrast. Chald. cum ita Psalmum inchoavit: *Deus sententiam iudiciorum tuorum Regi Christo da: probaturque manifestè, quoniam quæ in hoc psalmo continentur, nullo pacto possunt in Salomonem convenire, atque adeo non potuit Salomon in eiusmodi figuram Messia gerere. Quomodo enim in Salomonem quadret illud: Permanebit cum sole, & ante lunam: orietur in diebus eius iusticia, & abundantia pacis, donec auferatur luna? & illud: Dominabitur à mari usque ad mare. & c. Scillud: Reges Tharsis, & insula munera offerent, Reges Arabum, & Sabba dona adducent: & adorabunt eum omnes Reges terra, omnes gentes servient ei: & illud: Antefollem permanet nomen eius: & benedicentur in ipso omnes tribus terra, omnes gentes magnificabunt eum: hæc enim omnia constat non posse villo modo Salomoni illi Davidis filio, sed soli Regi Messia convenire: Unde merito Theodoret. Quod Salomon, inquit, propositus psalmus nequaquam congruat, epinor Iudæos etiam confiteri, si veritatem dicere voluerint, nedum fidei alumnos. Primum enim nec Salomon finibus terra dominatus est: nec in ætate eius esset homo, & vixisset tempus natura congruus finem vite accepit, & hunc non gloriosum: psalmus verò sole, & luna antiquiorum eum, qui per variè rationem premittitur, ostendit. Ceterum inscriptio non inepta est, sed verè salvatori congruit: siquidem Salomon pacificus interpretatur, quam appellationem habet Christus, de quo Paulus ait ad Ephes. 2. Ipse est pax nostra, qui fecit utraque unum.*

Ephes. 2. 14

III.

D. Hieron.

Eodem modo argumentatur D. Hieronymus in caput. 11. Danielis. In psalmo, inquit, 71. quæ dicuntur, Salomoni non valent convenire: nec enim permansit ille cum sole, & ante lunam, in generatione, & generationem: neque dominatus est à mari usque ad mare, & à flumine usque ad terminos orbis terrarum: neque omnes gentes serviant ei,

neque

neque ante solem permansit nomen eius, nec benedicta sunt in ipso omnes tribus terra. Eademque fuit sententia Tertulliani lib. 5. aduersus Marcionem c. 18. Euseb. Cæsar. lib. 7. demonst. Euangelicæ demonstratione 8. Iustini Philosophi, & Mart. in dialogo aduersus Typhonem, D. Ambrosij in Apologia Davidis, D. Aug. lib. vno de unitate Ecclesiæ c. 8. & reliquorum ferè Patrum. Id quod cum viderent Hebræi, nec possent ea, quæ habètur in Psal. Salomoni accommodare: conati sunt per contradicendi libidinem germanum sensum alio detorquere. Itaque cum dicitur: *Permanebit cum sole, & ante lunam*: aiunt esse apostrophon ad ipsum Deum, & ita transferunt: *Timebunt te Deus omnipotens, quandiu sol durabit*. Præterea illud: *Ante lunam, in generatione, & generationem*: ita exponunt, vt *ante lunam*, idem sit, atque coram luna, seu in conspectu lunæ. Illud: *Orietur in diebus eius iustitia & abundantia pacis donec auferatur luna*: similiterque verba sequentia: *Adorabunt eum omnes Reges terræ, omnes gentes seruiant ei*: per modum optantis, & precantis legunt: *Orietur in diebus eius iustitia, & abundantia pacis, donec auferatur luna: adorent eum omnes Reges terræ, omnes gentes seruiant ei*. Volunt enim his omnibus faustas, & felices acclamationes contineri, quibus David, & vniuersus Hebræorum populus Salomoni regni felicitatem, & amplitudinem precantur. Sed hæc omnia manifestam vim contextui asserunt, cum ostensum sit ad litteram sermonem esse de Rege Messia. Quo tanquam certo constituto illud est Psalmi huius argumentum: *Postulat David à Deo aduentum Messia, eique prædicit fore Regem iustissimum, qui in virga æquitatis omnes gentes indicaturus sit: Principem etiam potentissimum, qui latissimum, & amplissimum habeat principatum, qui toti orbi terrarum dominetur, & cui omnes Reges, ac Principes vesticales, & stipendiarij sint futuri. Agit etiam disertis verbis de nouo, & admirabili eius conceptu, atque ortu, quod nimirum sit à Virgine concipiendus, & ex Virgine nasciturus absque vlla viri opera, illis verbis, quæ initio proposuimus: Descendet sicut pluuia in vellus, & sicut stillicidia stillantia super terram*: quæ iam explicare aggredimur.

Verum prius statuenda est vera, ac germana lectio huius loci: Septuaginta habent, vt diximus: *Descendet sicut pluuia in vellus, & sicut stillicidia stillantia super terram*. Paraphrast. Chald. vertit. *Descendet sicut pluuia spontanea super herbam corrossam à locustis, sicut stilla pluuia serotina stillantes super terram*. Interpres pro Caiet. *Descendet sicut pluuia super tonsam, & velut imbrem gutta terræ*: quæ translationi varietas orta est ex dictione Hebræa, gez, pro qua nos habemus vellus. Nam ea vox deducitur à radice, gazaz, quæ significat tondere, indeque deducitur, gez, id est, vellus, quod tondetur, eadèque dictio significat herbam demessam, eo quod herba, cum demeritur, tonderi videatur, & idcirco interpres pro Caiet. vertit *super tonsam*, hoc est, super herbam tonsam: quæ fuit etiam causa, cur Chald. vertit: *super herbam corrossam à locustis*: huiusmodi enim herba etiam tonsa apparet Verum dictionem, gez, hoc loco non pro herba demessa, sed pro vellere accipiendam esse, vt fiat allusio ad vellus Gedeonis Iud. 6. inferius ostendemus: interim verò sufficiat auctoritatis grauis sima Septuag. interpretum, qui non herbam demessam, sed vellus transtulerunt.

Quod igitur spectat ad litteralem, & germanam expositionem huius loci, Caiet. sequens suam translationem existimauit sermonem esse his verbis non de primo, sed de secundo Christi aduentu hoc sensu: *Descendet sicut pluuia super tonsam. Tonsa, inquit, appellatur terra producens spesca secto sereno: tunc enim est velut tonsa, pluuia in qua ad germinandum desiderat: qua similitudine describitur secundus Christus aduentus opportunus, desideratus, & secundus comparatione terra tonsa ad nouum germen, quod sanè conuenit expectationi iustorum post tonsionem: siquidem cum eis huius vita germen*

Tertullian.
Euseb. Cæs.
Iustin. Mar.
D. Ambros.
D. August.
Hebræorum
contra dicen-
dribido.

Psal. 71. ar-
gumentum.

III
Varia lectio
Caiet.
Septuag.
Eras. bras.

V.
Caietan.

præcisum fuerit, expectant nouum resurrectionis germen. Idemque putat significari posteriori similitudine, cum dicitur: *Et sicut stillicidia stillantia super terram. Cæterum hæc Caietani expositio nullo modo est amplectenda: primum, quoniam pugnat cum ipso contextu: etenim postquam dictum fuerat, Descendet sicut pluuia in vellus, subiungitur, Orietur in diebus eius iustus, & abundantia pacis: coram illo procedent Æthiopes, & inimici eius terram lingent: Reges Tharsis, & insule munera offerent: & reliqua, quæ sequuntur, quæ omnia de primo aduentu accipere oportet, neque in secundum villo modo conueniunt. Deinde, quia ea interpretatio communi Doctorum expositioni, & quod plus vrget, communi Patrum sententiæ aduersatur, quos inferius citabimus: ienim de primo aduentu Christi locum accipiunt, imo & de purissimo eius conceptu, atque ortu. Isidorus Clarius de primo quidem aduentu interpretatur: sed pertinere putat ad dona supernaturalia, quæ Christus suo aduentu mundo attulit: *Et pluuia, inquit, resictam herbam crescere facit: ita Christus veniens suos copiosius perfudit donis.* Eodemque deflexit Vatablus existimans illud dumtaxat significari, sicut herba desecta adueniente pluuia crescit, ita futurum, vt omnia bona per aduentum Christi efflorescerent, atque germinarent. Aliam quoque expositionem excogitauit Lyran. indicari scilicet mansuetudinem Messia, qui in primo aduentu summa cum humanitate, & mansuetudine venturus prænunciatur: sicut pluuia in vellus nullo strepitu descendit: itaque hoc loco illud idem à Regio vate prædici, quod etiam prænuntiavit Zacharias cap. 9. *Ecce Rex tuus ueniet tibi iustus, & saluator: ipse pauper, & ascendens super asinam, &c.**

Sententia
Caietani re-
icitur.

Isid. Clarius.

Vatablus.

Lyran.

VI. Verum his omnibus expositionibus reiectis communis Doctorum, Patrumque sententia est his verbis integritatem sanctissimæ Deiparæ in conceptu, & partu Christi contineri, eamque duplici eleganti similitudine explicari facta allusione ad vellus Gedeonis Iudic. 6. cum ad eius petitionem descendit ros in vellus lanae, quod erat in area, quo postea à Gedeone expresso impleta est concha illo eodem rore, qui in vellus descenderat. Atque hoc testimonio ad virginitatem Mariæ comprobendam vitur Adrian. Finus lib. 2. flagelli contra Iudæos c. 12. imo & plerique omnes Patres. Ratio verò similitudinis in eo consistit, quod sicut in vellus illud Gedeonis siccum, & aridum descendit miraculosè ros è cælo placidè absque villo strepitu, & absque villo no cumento, læsionè que velleris, siue cum ros descendit, siue cum ex illo fuit expressus: ita Verbum descendit in Virginem instar cælestis rosis, absque villo eius integritatis præiudicio sine in ipso descensu, hoc est, in conceptu, siue cum ex illa fuit expressus, hoc est, in ipso partu, idemque posteriori similitudine explicatur. Sicut enim stillicidia imbrum placidè, ac leniter in terram delabuntur, eamque fecundant: ita verbum è cælo in vterum Virginis placidè, lenitèr que descendit, tribuens illi fecunditatem cum summa puritate coniunctam, natumque ex illa vniuersum orbem de cæternæ suæ salutaribus imbribus irrigauit. Ita locum intellexit D. Hieron. in comment. eius Psalmi, sicut, inquit, in vellus Gedeoni pluuia descendit, ita hic illa sum est in vterum virginale spiritus sancti infusionem: & sicut stillicidia stillantia super terram. arida enim erat terra humani corporis, cum aduenit, nec ullum fructum exhibere poterat sanctitati: sed ipse eam prædicationis suæ stillicidij fecundam fructibus repleuit æternis. Et multò luculentius Diuus Ambros. serm. 13. in Natali Domini, *Descendet sicut pluuia in vellus. Quid, inquit, tam silenter, & sine strepitu sit, quam cum imber in lana vellus infunditur: nullius aures sono cyberas, nullius corpus humoris repercussione aspergit, sed sine iniquitudine hominum totum imbrem per multiplices effusum partes toto corpore in se trahit. Rectè ergo Maria velleri comparatur,*

Virginis fecunditas cum summa puritate coniuncta
D. Hieron. Christi prædicatione terra fructibus fecundauit æternis.
D. Ambros.

paratur, quæ ita concepit Dominum, ut toto eum hauriret corpore, nec eius discessuram corporis
 pateretur: sed esset molis ad obsequium, solida ad sanctorum. Recte, inquam, Maria vellere
 comparatur, de cuius fructu salutaria populi vestimenta texuntur. Vellus planè Maria est, si-
 quidem de molli sinu eius agnus egressus est, qui & ipse matris lanicium, hoc est, carnem gestans
 molli vellere cunctorum operit vulnera populorum: omnem enim peccati vulnus Christi lana sis-
 funditur, Christi foetur sanguine, & vesanitate recipiat, Christi indumento vestitur. Hæc
 Ambr. Theodoretus quoque in commentariis, sicut lana, inquit, imbrem recipiens, Theodor.
 nullum fragorem emittit, & stillicidia instar roru in terram delata sensum nullum auribus
 præbent: sic Domini conceptio facta est, neque ipso sponsoreficiente, qui cum ipsa habitabat,
 deinde enim postvterum aliquam indignitatem suspicatus occultè dimittere eam voluit: verum
 ab Angelo fuit edoctus caelestem esse factum, non humanum. Eodem modo interpretan-
 tur Euthym. Arnob. Renuig. Cassiod. Lyran. & alij.

Habemus igitur ex communi Patrum, Doctorumque sententia hoc loco ad
 literam sermonem esse de integritate sanctissimæ Virginis in conceptu, & partu
 Christi. Nec verò propterea genicienda est ea expositio, quam D. Chrylostom. &
 D. August. afferunt, videlicet per rorem gratiam intelligi, quæ prius in vellus, hoc
 est, in Synagogam descendit, sed postea relicto vellere aream, hoc est, Gentilita-
 tem perfudit servata eadem allusione ad vellus Gedeonis. Descendit sicut pluvia in
 vellus, hoc est, inquit Chrylost. prædicatio in Synagogam: quando scilicet Christus sedebat,
 & docebat in templo, tunc pluvia in vellus descendit. Nam & Esai. cap. 45. prædixerat: Ro-
 rate caeli de super: nubes pluant iustum: sed postea relicta vellere in aream pluvia infunditur,
 quoniam translatus sacrificiis à Synagoga tota mundi arena impleta est prædicatione Christi. Ad
 eundem modum exponit D. August. Idem, inquit, Christus descendit sicut pluvia
 in vellus, cum adhuc arena sicca esset: unde etiam dixit Matth. 15. Non sum missus nisi ad
 oves, quæ perierunt domus Israel: & discipulis dixit Matth. 10. In viam Gentium: ne a-
 bieritis: & in civitates Samaritanorum nec intraveritis: ite primum ad oves, quæ
 perierunt domus Israel. Cum dixit: ite primum ad illas: ostendit postea, cum esset iam arena com-
 pluenda iustos eos ad alias oves: quæ non essent ex veteri populo Israel, de quibus dicit Ioan.
 10. Alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili, illas oportet me adducere. Sic pluvia descendit
 super vellus sicca adhuc arena: sed videmus iam gratia Christi siccam remansisse gentem Iudæo-
 rum, totumque orbem terrarum in omnibus gentibus Christianæ gratia plenis nubibus complui:
 unde sequitur: Et sicut stillicidia stantia super terram, hoc est, non iam super vellus, sed super
 terram. Hæc Augustinus. Non est, inquam hæc expositio contemnenda, cum sit
 tantorum Patrum, idemque locus Scripturæ sæpe multos sensus literales reci-
 piat: sed tamen ea, quam primo loco tradidimus de virginitate Mariæ, omnino
 præponenda est, cum sit Doctorum, parumque communis.

Nonnullæ observationes literales circa testimonium
 præcedens.

SECTIO VIII.

CUM ostensum sit Psalmo 71. citato haberi sermonem ad literam de ad-
 ventu Regis Messie, eiusque purissimo ortu ex Virgine absque vilo
 integritatis eius præiudicio, quem postea consecuta est ea imperij amplitu-
 do, quam Regius Prophetæ graüissimis verbis describit: nunc aliqua ex eo